

“L’educació ha de ser una eina de cohesió”

Carles Martínez
(Barcelona, 1958),
professor
d’ensenyament
secundari, és portaveu
d’USTEC-STE
(Unió Sindical
de Treballadors
de l’Ensenyament de
Catalunya), majoritari
en l’ensenyament
públic al Principat.
Fa 25 anys que
aquesta organització
laboral centra
la seva activitat
en l’educació pública
i la seva qualitat.

Quins eixos principals hi ha en la crítica que feu a la recent Llei de qualitat de l’ensenyament?

—De fet, és tota una concepció ideològica. En la vida, i en el món de la política, hi ha dues grans concepcions, una de més progressista i una altra de més conservadora.

La més progressista entén l’educació com una eina per compensar desigualtats. És a dir, si es facilita als nois més desfavorits la possibilitat d’estudiar, a la llarga, això repercutirà en els seus ingressos. Aquesta seria una concepció de la redistribució de la riquesa que es pot aplicar als impostos, a l’ensenyament i a tots els àmbits. I normalment, la socialdemocràcia s’ha situat en aquesta visió.

L’altra concepció és la neoliberal, la conservadora, que defensa que l’estat n’ha de quedar aliè i que han de ser les lleis de mercat, les que regulin. Això, en l’àmbit de l’educació comporta fer un tipus de llei que afavoreix, per exemple, la competitivitat entre l’escola pública i la privada. Així, s’afavoreix que els qui tenen més recursos materials i capacitats culturals puguin tirar endavant. I amb aquesta visió, sectors socials desfavorits poden quedar marginats de l’educació.

—I què ha passat amb la LOGSE?

—La LOGSE partia de la idea que l’educació és un instrument de compensació de desigualtats. Però no va funcionar per molts motius. Bàsicament, per falta de recursos i per una aplicació molt complexa de la llei. A més, també hi havia una concepció idíl·lica del que era el món de l’ensenyament. És a dir, es volien re-

soldre molts problemes a través de l’ensenyament, i això no és gaire realista. Per exemple, tot el tema de la diversitat... Amb trenta alumnes per aula, és molt complicat d’afrontar.

Va entrar el Partit Popular al govern i, com en molts àmbits més, va voler treure rendiment electoral a càrrec dels problemes de l’educació. És una bestiesa que cada cop que canvia el color del govern es canviï el sistema educatiu. L’educació hauria d’estar per sobre de les opcions polítiques. El rendiment electoral que el PP fa del tema educatiu —com en altres temes— és una vergonya. Perquè intenta aprofitar-se de tot un descontentament real, que sí que hi és, per intentar vendre les seves premisses ideològiques.

—En què es nota aquest objectiu electoralista?

—El PP diu allò que els seus electors volen sentir; és tota la concepció conservadora que hi ha darrere aquesta llei. Per exemple, hi ha el tema de la reintroducció de la religió, la introducció d’un model unitari d’Espanya, d’una concepció històrica molt tradicional, molt centralista, sense mostrar gens la realitat plurinacional de l’estat. Es defensa la idea que els alumnes fins ara no treballaven i que a partir d’ara hi haurà tota una cultura de l’esforç. Es reintrodueixen mesures de pressió, com per exemple fer repetir curs als alumnes que suspenguin més de tres assignatures... No es pot fer repetir un alumne segons la quantitat de suspensos; se’l pot fer repetir si es creu que això li ha de servir.

—Fins a quin punt aquestes reformes es notaran en les comunitats autòno-

mes que tenen competències en matèria educativa?

—En el cas de Catalunya, crec que CiU intentarà frenar una mica tota aquesta agressió que hi ha del PP. La política de Convergència, la de Carme Laura [consellera d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya] serà la de "reguleu, però deixeu-nos fer", és a dir, d'intentar que quedi un marc competencial que permeti poder adequar una mica l'ensenyament a la nostra realitat.

—També retreieu que la Llei de qualitat afavoreix l'escola privada.

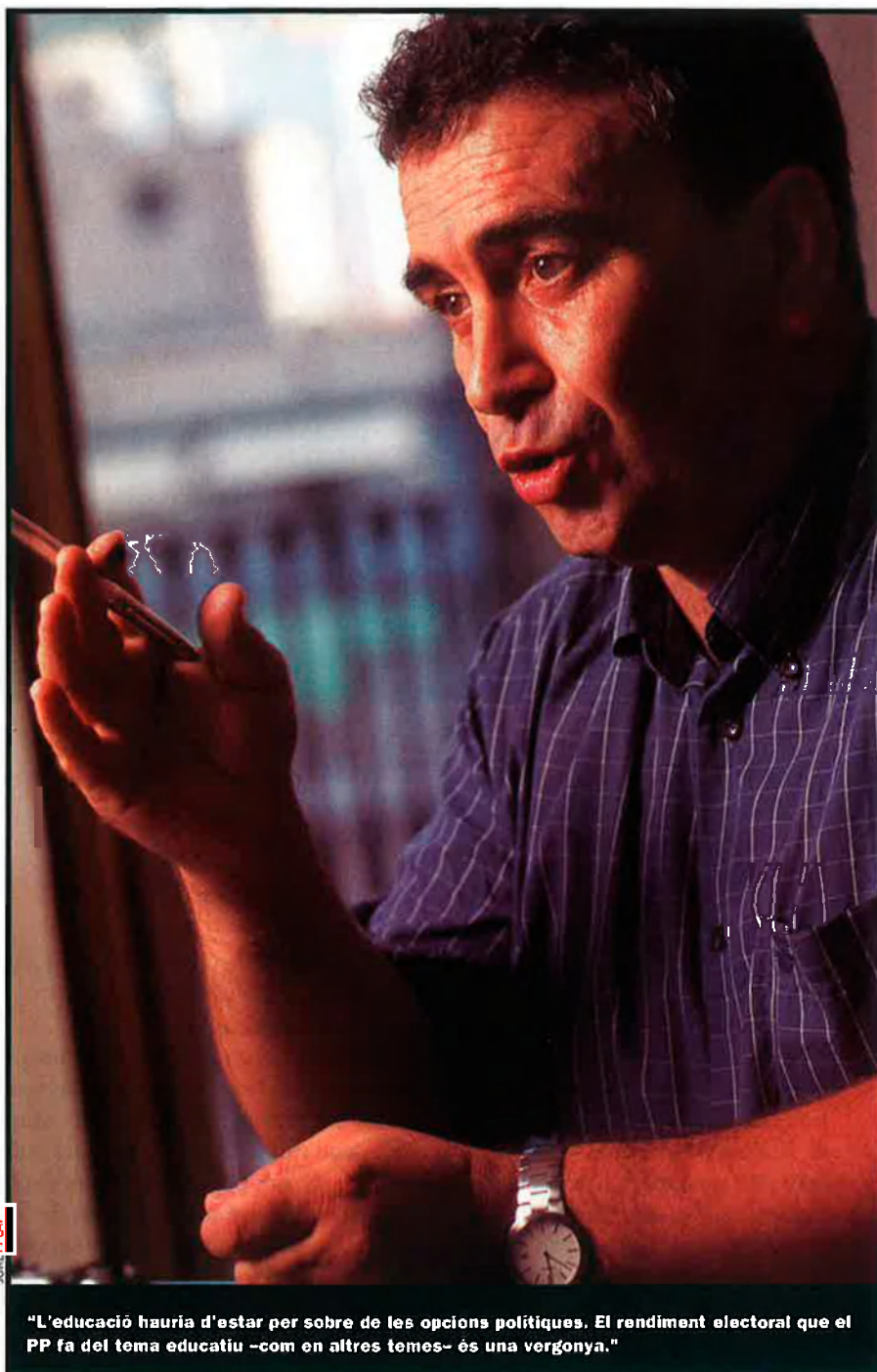
—Hi ha un benefici directe, a través de les subvencions. Implantaran el concert educatiu en l'educació infantil, dels tres als sis anys. L'educació infantil és una etapa no obligatòria. Així, les escoles privades ara tindran molts més diners. La possibilitat que les famílies puguin anar a aquestes escoles privades serà més alta. Per tant, hi ha una línia directa d'augment dels recursos a l'escola privada.

L'escola pública ho té molt complicat per competir amb la privada; parteixen de concepcions diferents.

“L'escola pública ho té molt complicat per competir amb la privada; parteixen de concepcions diferents”

—Per què?

—Perquè els sectors socials que se'n van cap a l'escola pública de vegades són classes mitjanes, però moltes vegades no. El nivell cultural de les famílies, malauradament, està molt vinculat al nivell econòmic i social. Per tant, bona part de l'escola pública recull els sectors de la societat més desafavorits. Si a això s'afegeix la quantitat d'immigrants que arriben i que

“L'educació hauria d'estar per sobre de les opcions polítiques. El rendiment electoral que el PP fa del tema educatiu -com en altres temes- és una vergonya.”

arribaran... Tota aquesta gent va cap a l'escola pública. Així doncs, amb aquesta composició social, difícilment es pot competir amb els resultats de l'escola privada.

Aquesta concepció mercantilista, de competència, de la llei implica sempre uns perdedors. I sempre són els que queden més marginats de l'educació, els sectors de la societat més desafavorits des d'un punt de vista social.

—Segons el Ministeri, però, la nova llei pretén mantenir dins del sistema educatiu el major nombre d'alumnes i durant el màxim de temps possible?

—Bé, això no és del tot cert. La Llei de qualitat no allarga aquesta edat educativa. Abans de la LOGSE, els alumnes de catorze anys es dividien entre BUP, FP o el carrer. La LOGSE va allargar dels catorze anys als setze l'edat l'escolarització obligatòria. Dos

"Una llei que s'anomena 'de qualitat', sense recursos econòmics, sense poder compensar els sectors més desfavorits de la societat, és una llei que no funcionarà."

"No es pot fer una llei únicament des de Madrid i pensant solament en els alumnes que més funcionen"

anys, que són en l'edat més conflictiva de l'alumne, i que, a banda de ser en plena adolescència, comportava barrejar alumnes que volien seguir estudiant amb els que no.

La LOGSE partia d'un principi, que li diuen de "comprehensivitat", a partir del qual amb aquesta barreja es podia augmentar la qualitat global del sistema educatiu. Aquesta concepció forma part d'un debat pedagògic d'àmbit mundial.

També en aquesta tria d'opció hi ha una concepció ideològica. Si es divideixen els alumnes als deu anys, és evident que molts es quedaran pel camí. Es predestina, d'alguna manera, el desenvolupament d'aquests alumnes. En canvi, les concepcions més "progressistes", entre cometes, defensen retardar aquest moment de tria de l'alumne. És a dir, es parteix de la idea que com més tard es triï, millor, perquè així s'agafen més alumnes amb capacitat per poder triar el seu itinerari. El que proposa

ara el PP és tirar enrere, és a dir, tornar a triar als catorze anys.

—I això és dolent?

—Penso que el d'abans tampoc acabava de funcionar. És a dir, tenir una barreja social amb tants alumnes per classe, amb tan poques tutories, amb tan pocs recursos, és explosiu. I bona part del problema del sistema educatiu era que no se sabia què fer amb uns alumnes de catorze, quinze i setze anys que eren escolaritzats per obligació. Això crea una quantitat de conflictes impressionants, no estem parlant d'unes edats fàcils!

—Per tant, aquest canvi es pot considerar un aspecte positiu?

—A veure, jo no m'atreveria a dir-ho. Penso que la concepció general en el cas de la LOGSE és la correcta, però que si no s'hi posen recursos, fa més mal que bé. És a dir, jo estic d'acord amb aquest principi de comprehensivitat, de barreja social. Però aquest principi es pot aplicar si s'hi

destinen recursos. En una aula amb trenta alumnes, és una bestiesa.

Per això deia abans que la LOGSE no ha funcionat a causa d'una evident falta de recursos.

El que ara planteja el PP és la via més barata: a partir dels catorze, que triïn els qui volen continuar els estudis o no. Potser, des d'un punt de vista d'eficàcia de resultats, està bé. Però des d'un punt de vista social, no. No es pot pensar només amb els alumnes que més bé funcionen; també s'ha de pensar a cohesionar una societat. I més aquí, on, per exemple, els índexs d'immigració són dels més alts de l'estat.

Aquí hi ha un perill de fractura social evident. Per tant, hem de pensar en la cohesió d'aquesta gent que va arribant, si no, pot ser explosiu. El que va passar a França en les últimes eleccions, l'augment de l'extrema dreta, en certa mesura era la conseqüència d'una mala cohesió d'importants sectors de la societat.

No es pot fer una llei únicament des de Madrid i pensant en els alumnes que més funcionen. Cal pensar en tots els sectors de la societat. I aquests sectors de la societat no se'ls integra posant-los només en una aula-taller.

L'educació ha de ser una eina de cohesió, de compensació de desigualtats. No resol tots els temes, però és un instrument que ajuda.

—La qüestió dels recursos econòmics per aquesta nova llei també ha estat objecte de crítica.

—Sí. La ministra ja ha anunciat que serà una llei més barata. Una llei anomenada "de qualitat", sense recursos econòmics, sense poder compensar els sectors més desfavorits de la societat, és una llei que no funcionarà. O funcionarà només per a uns pocs. Serà la llei dels més forts, per a entendre'ns. Només ajudarà aquells sectors més privilegiats i oblidarà, precisament, aquells en què s'hauria d'invertir més diners, perquè són els qui tenen moltes més necessitats.

Enric Rimbau